

מסורת הש"ס

(א) נדרים י: ית. מוספתא
דטור פ"ב (ע"ש) (ב) מכות
כ"ג, (ג) (במכות עד: א)
(ד) (נמנדר ו' (ס) (נדרים
כה) (ו) (ויקרא ה' (ז) רש"י
פי' לענין קרבן, (ח) בדפוי
הגירס' שבעתו וכו'
הירש"ף,

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה אמר כי
וכפי שיטה זו יש לפרש
כל הסוגיא:

גליון הש"ס

נב' אמר רבא שבעה
שלא אוכל כבר זו. עין
תשובת מהרש"ם חלק י"ד
סי' רמא:

שבועות שתיים פרק שלישי שבועות

כח.

עין משפט
נר מצוה

אפי' כל שהוא. שויר נמי מעבד שלא עבר על שבעתו ורואי לשאלה:
מינו דמהניא שאלה כו'. דהא כי אכליה לבית קמא עדיין כל יומים שבה
אסורין עליו ומהניא להו שאלה וכיון דנשאל וקיי"ל א מכס עוקר נדר
מעיקרו ואשתכח דלא הוה שם שבעה כלל הלכך כוית קמא אשתכח
דלא באיסורא אכליה: **ואחר כך נשאל**
על הראשונה. אלתא א"ע" דאולא לה
כולה נשאל עליה: שלא גלת. פתח
אהל מועד את ראש נזור כדכתיב (י' :
ד' אליעזר. במסכת נזירות (דף סג.) :
פגלמא מעבדא. לשמות יין וליטמא
למתיס הלכך הוה שויר: א"ר אשי
נוירוס קא רמיס כו'. לעולם משעבר
על שבעתו לא חזיא לשאלה ולא
מהניא לה שאלה. ודקשא לך נזירות לאו
קושא היא: מי גרס לנשים שלא פחול.
כלומר מי גרס לך לומר שהימים
המניים לא לנשים נמנו אלא לראשונה
דמימא אזלא לה ראשונה ומקשי לך
ראשונה הימא גורמת לך לומר כן:
ואינא. והרי גלה החסם לך שחטתו
של זה חטרה ועקר את הראשונה
מעיקרא ונמלא מנין המנוי של שניה
מננה וכולה ראשונה אכתי הוה קיימא
כשנשאל. אזל ככר שנשבע עליה
ואכלה על כרחך עבר לה שבעתו
ושב אין לה שאלה: ה"ג אמימר אמר
אפי' אכלה כולה נשאל עליה דאי
בשוגג מחוסר קרבן ואי במוזיד מחוסר
מלקות אזל כפתורו על העמוד לא:
מחוסר קרבן. וקרבן הוה ליה שויר
וכן מלקות למוזיד אזל כפתורו ללקות
שוב אין כאן שויר שהיה הוא כאילו
לוקח כבר כדשמואל: הסם רך. ונתבאר

במוטסה זו ואיכא ונקלה אחיך^א כיון שנקלה הרי הוא אחיך (מסכת דב' כג.) :
אמר רבא שבעה שלא אוכל כבר זו אם אוכל זו. נמנאלת האחת איסור
והאחת תנאי זו שנשבע עליה הוה איסור וזו שיתלה בה הוה תנאי.
ואשמועינן רבא דכל שבעה שנשבע על תנאי ותלה דבר בחבירו אין
איסור השבעה חל עליו בשעת שבעה אלא בשעת מעשה הראשון
הלכך הוה שעתא שעת שבעה היא ואם באותה שעה זוכר את
שבעתו קרינן ביה האדם בשבעה^א וחלה עליו שבעה להמחייב קרבן
על השוגג בין שאכל התנאי ראשון בין שאכל האיסור ראשון ובלבד
שמהא שגגה^א באכילת האיסור ומלקות על המוזיד ובלבד שמהא
התראה באכילת האיסור ואם כבר שכן שבעתו בשעת מעשה ראשון
לא קרינן ביה האדם בשבעה ואין השבעה חלה עליו לא לקרבן ולא
למלקות ומיימנין ליה סיעתא לקמן [ע"פ] ממתינתין דנדרים: אכל אם
הראשונה כו'. הוה דתנאי קרי ראשונה שכן הימא סדר שבעתו אם
אוכל זו לא אוכל זו. והאי דנקט אכילת התנאי ברישא לאו משום דאי
עבד איפכא לא חיילא דודאי חיילא ומתחייב למפרע אלא משום דבעי
למימר ראשונה במוזיד ושניה בשוגג חייב קרבן ודוקא דהך שניה
דאיסור הוה דהויא לה שגגה באכילת איסור דאי בתנאי לא מיימני
קרבן על אכילת האיסור למפרע שהימא מוזיד ובהיתר שעדיין לא
נאסרה עליו ואע"פ שהוא שוגג בשעת אכילה אחרונה שהוא עובר
בה על השבעה למפרע שגגה באיסור בעינן: אכל אם הראשונה
בשוגג ושניה במוזיד פטור. בשעת אכילה ראשונה כבר שכן^א בשבעתו
וכשאל האיסור היה זכור את שבעתו ועבר עליה במוזיד פטור
ממלקות ואפי' בהתראה לפי שלא חלה שבעה עליו שהרי בשעת אכילה
ראשונה שהימא שבעה ראויה לחול כבר שכוח היה ולא קרינא ביה
האדם בשבעה וכל שכן מקרבן שאין קרבן על המוזיד: ראשונה במוזיד
ושניה בשוגג חייב. כשאל התנאי ראשון היה זכור את שבעתו ואכלו
במוזיד ובהיתר גמור שהרי לא עליו נשבע והוא אכילה ראשונה במוזיד
וכשאל בשניה את האיסור אכלו בהעלם שבעה חייב קרבן הואיל
ובאכילה ראשונה זכור הוא את שבעתו וידוע שבאכילה זו אוסר עליו
את השניה האדם בשבעה קרינא ביה וחלה עליו שבעה וכשאל
שניה שוגג הרי עבר על שבעתו שוגג ואיכא קרבן: שפיהן בשוגג
פטור. בין שאכל התנאי ראשון בין שאכל האיסור ראשון פטור
כדפרישית שהרי באכילה ראשונה הימא שבעה ראויה לחול ובאותה
שעה היה שכוח ולא חלה עליו השבעה לאסור את השניה עליו:
שמיהן

תחלה במוזיד האיסור ואח"כ התנאי בשוגג חייב דלא בעינן שגגה באכילת האיסור אלא שישגוג בשעה ששכח על השבעה וצריך לדחוק לפירוש
הא דקאמר זו בזדון ענמה וצדקה כו' פטור דהיינו טעמא דפטור על הראשונה אף על גב דהיינו ראשונה במוזיד ושניה בשוגג כגון
שאלה בזדון ענמה לגמרי שהיה דעתו לאכול באותה שעה גם התנאי דלאו שב מידעתו הוה אי נמי כשאוכל השניה בזדון ענמה
ובשגגת חזרתה אע"פ שאוכל בהיתר דעלה דידע לא חיילא השבעה מיירי כגון שאינו יודע שהיה פטור עליה לפי שלא היה
אדם בשבעה ולשון זדון ענמה משמע מתכוון לאכול באיסור אף על פי שאוכל התנאי הלכך לאו שב מידעתו הוה ודחוק:
כס

אמר רבא שבעה שלא אוכל כבר זו אם אוכל זו. מה שפירש
בקונטרס אין שבעה חלה אלא בשעת מעשה הראשון הלכך
היה שעתא שעת שבעה היא ואם באותה שעה זוכר את שבעתו
קרינא ביה האדם בשבעה וחלה עליו שבעה להמחייב קרבן על השוגג
בין שאכל התנאי ראשון בין שאכל
האיסור ראשון ובלבד שמהא שגגה
באכילת האיסור זה הפי' מנומס
באכילת איסור ראשון לא משכחת
חיוב קרבן דאי אכלו בשוגג לא קרינא
ביה האדם בשבעה ולא חלה עליו
שבעה ואי אכלו במוזיד הא בעינן שגגה
באכילת האיסור לפירוש הקונטרס ואי
אפשר לייסרו אלא בדוחק דמשכחת
לה כגון ששבעה שאוכל איסור ראשון
לא שכן שבעתו והוה האדם בשבעה
אזל בשוגג הוה שאינו יודע שזה
הככר שנשבע עליו ואע"פ שמוזיד
לאוכלו חשבו שגגה הואיל ובלבד לא
היה אוכלו לפי שמתאווה לאכול של
תנאי או בשום ענין שצריך לאוכלו
כגון שנשבע לאוכלו או שמסתכן עליו
וכל זה דוחק ומה שפי' נמי בסמוך
גבי אכל את ראשון כו' האי דנקט
אכילת התנאי ברישא לאו משום דאי
עבד איפכא לא חיילא דודאי חיילא
ומתחייב למפרע אינו ר"ל איפכא
מבדא דקאי בה דהיינו שאכל איסור
תחלה בשוגג ממש ששכח שבעתו
דא"כ לא חיילא כלל דלא הוה האדם
בשבעה ולא בעי נמי למימר שאכל
איסור במוזיד לגמרי תחלה דאין כאן
שגגה בשעת אכילת איסור ואין ר"ל
כלל שהיה הקונטרס ר"ל דמתחייב
למפרע מלקות דאין סביר שיתחייב מלקות כיון שאח"כ אכל התנאי
בשוגג ועוד לפירוש ר"ת אדרבה חייב קרבן באכל איסור תחלה
במוזיד ותנאי בשוגג אלא ר"ל כדפרישית שאכל איסור ראשון וזכור את
השבעה אזל אינו יודע שזהו הככר שנשבע עליו ושוב מאלתי בתוס'
רבינו אלחנן שכתב שהסופרים טעו וכך ראינו להיות לאו משום דאי
עבד איפכא חיילא דודאי לא חיילא שכמו שזאת אינה חלה ופטור
אף אותה אינה חלה וכן כתוב בפירושים אחרים מרש"י ועל מה שפי'
בקונטרס בין שאכל איסור כתוב שלא היה יכול להשיב ועוד
דוחק לפי הקונטרס דגבי שגגת ענמה חזון חזרתה בסמוך צריך
לפרש דחייב לא קאי אלא אשניה ומשמע דקאי אחרונה ונראה
לפרש דלא מיפטר משום אדם בשבעה אלא על התנאי לחודיה
כשאוכלו בשוגג בין בתחלה בין בסוף אזל על האיסור לא חיישין
דשעת אכילת התנאי הוה דחיילא השבעה עליה הלכך בעינן שלא
יהא אנוס בה ואותה של תנאי קרי ראשונה כדפי' בקונטרס' והא דקאמר
ראשונה בשוגג ושניה במוזיד פטור לאו דוקא נקט הכי דה"ה שניה
במוזיד תחלה כדפרישית דלא חיילא שבעה עליה כלל כיון שאכל של
תנאי בשוגג והא דקאמר נמי ראשונה במוזיד ושניה בשוגג חייב
לאו דוקא ראשונה במוזיד תחלה דה"ה שניה בשוגג תחלה ואח"כ
ראשונה במוזיד ובלבד שלא יהא זכור בשעה שאכל הראשונה במוזיד
שכבר אכל השניה שאם היה זכור א"כ לאו שב מידעתו הוה שהרי
במוזיד הביא ענמו ליד איסור אי נמי אפי' זכור חשבו שב מידעתו
הוה דחמיר ליה לאיניש טפי אכילת האיסור מן התנאי כדאמר בריש
פ"ב דנדרים (ד' טו.) כי לא זכיר בתנאי אזל באיסוריה מיהר וכפי
(ה) השיטה זו יש לפרש הסוגיא וכן משמע מתוך פירוש ר"ת דחייילת
השבעה תלוי באכילת התנאי אלא דקרי לאיסור ראשונה וגרס
איפכא ראשונה בשוגג ושניה במוזיד חייב ראשונה במוזיד ושניה
בשוגג פטור וקרי לאיסור ראשונה לפי שמוכירה תחלה לא אוכל זו
אם אוכל זו והא דנקט שתייה בשוגג לא ציטטין אלא משום דבעי
למימני שתייה במוזיד והא דנקט לבסוף אכליה לתנאי והדר אכליה
לאיסוריה ותחלה נקט בלשון ראשונה ושניה לא דק בלישניה ור"ת
מפרש כפי' הקונטרס' דבאכילת מעשה הראשון תלוי חילות השבעה
ובין של תנאי ובין של איסור אם אוכלה תחלה בשוגג לא קרינא
ביה האדם בשבעה אלא שמפרש ר"ת דאותה שאוכל תחלה קרי
ראשון בין של תנאי בין של איסור ושל בסוף קרי שניה והשתא אפי'
שפיר הא דצריך לפרש אכליה לאיסור והדר אכליה לתנאי וכשאל

רבינו חננאל
עליה ופירוק איבעי תימא
כשנשבע שלא אוכל כבר
זו ואע"פ דכיון דאכל
כוית ממנה עבר בשבעתו
אמרי מנו דמהניא שאלה
למשרא ליה כוית בתרא
מהניא נמי לכוית קמא
למפטר למפרע: איבעי
תימא כשנשבע שלא
אוכלה ולא מחייב עד
דאכיל לה כולה מיהו אי
שויר ממנה כוית חשוב
לאמשול עליה ואי לא
לא: ואקשינן וכי אם
אכלה כולה אינו נשאל
עליה והא גבי נזירות
דנמנא הראשונה ושלמה
והפריש עליה קרבן וקתיא
נשאל על הראשונה עלתה
השניה בראשונה. ודחי'
בשלא כיפר דכיון דלא
כיפר עדיין לא השלימה
ורבא תניא כיפר כו'. ופריך
רבא אש נזירות קא רמית
עלה דשבעה מי גרס
לשניה שלא תחול במקום
הראשונה הלא הראשונה
שהיא בחזקת נזירות כיון
שבטלה נמצאת מנינא
לשניה: אמימר אמר אפי'
אכלה כולה כיון דמחוסר
מעשה נשאל עליה מנו
דמהניא שאלה למלקות
לפטור אם היה מוזיד
מהניא נמי אכלה בשוגג
לקרבן אבל כפתורו על
העמוד אינו נשאל עליה
כדשמואל דאמר כפתורו
על העמוד ורין מביד'
פטור. והא שניה דאמימר
לענין כפתורו ליתא
ולא דמיא לדשמואל
דהתם רין ונפטור ברינו
אחרי כפיתו ודמי כמי
שלוקח. אבל האי לא
רין ועמוד להלקותו ויש
לו להשאל עד שלוקח
וקמייתא דאמימר איתא
ושמעתא דבתרא ברורה
היא לענין מלקות: אמר
רבא שבעה שלא אוכל
כבר זו אם אוכל זו
(א) ואכל הראשונה בשוגג
והשניה במוזיד חייב.
ראשונה במוזיד ושניה
בשוגג פטור. שתייהן

(א) ע"י בתוס' סוף ד"ה אמר
פירוש דברי רבינו וגירסתו.